

Astudiaeth achos Rheoli Plâu Integredig: Rheoli chwyn mecanyddol yng Nghanolfan Ymwelwyr Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

Rheoli Plâu Integredig (IPM) mewn lleoliad ymwelwyr uchel

Trosolwg o'r sefydliad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn rheoli tirweddau helaeth, safleoedd ymwelwyr a seilwaith ar draws y Parc Cenedlaethol. Mae Canolfan Ymwelwyr y Parc Cenedlaethol yn un o'i leoliadau prysuraf, gan groesawu miloedd o ymwelwyr bob blwyddyn. Mae staff yn cynnal maes parcio mawr, llwybrau wedi'u palmantu, patio caffi a mannau awyr agored cyfagos lle mae diogelwch, diogelu'r amgylchedd ac ymddangosiad yn flaenoriaethau allweddol.

Pam archwilio dewisiadau amgen i reoli chwyn gemegol?

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i ddiogelu bioamrywiaeth, lleihau'r defnydd o gemegau a rheoli llystyfiant yn fwy cynaliadwy ar draws ei ystâd. Fel rhan o'r ymrwymiad hwn, mae'n mabwysiadu Rheolaeth Integredig ar Blâu (IPM) fwyfwy – dull cytbwys o reoli chwyn, plâu a chlefydau sy'n lleihau dibyniaeth ar blaladdwyr cemegol.

Mae IPM yn annog sefydliadau i:

- atal problemau cyn iddynt ddechrau
- monitro pwysau chwyn
- defnyddio dulliau di-gemegol yn gyntaf
- defnyddio rheolaethau cemegol dim ond pan fo angen ac mewn ffordd dargedig, fanwl gywir.

Mae'r newid hwn yn cefnogi nodau ehangach yr Awdurdod o wella canlyniadau amgylcheddol, lleihau'r risg o ddŵr ffo cemegol, gwella diogelwch ymwelwyr a dangos stiwardiaeth tir gyfrifol o fewn tirwedd warchodedig.

Yng Nghanolfan Ymwelwyr y Parc Cenedlaethol, roedd mwsogl a chwyn yn cael eu rheoli'n flaenorol trwy grafu â llaw neu ddefnyddio chwynladdwyr achlysurol. Roedd gan y dulliau hyn gyfyngiadau: roedd mwsogl yn creu peryglon llithro, digwyddodd ailgyfiant yn gyflym, ac roedd staff yn ymwybodol o'r potensial i gemegau symud i lawr yr allt i lawntiau ac ardaloedd bywyd gwyllt yn ystod glaw trwm. Cynigiodd dewis arall mecanyddol ateb mwy cynaliadwy, ataliol a chyfeillgar i ymwelwyr a oedd yn cyd-fynd ag egwyddorion IPM.

Y dull amgen

Arddangosodd digwyddiad a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru ar Faes Sioe Frenhinol Cymru dechnolegau rheoli chwyn mecanyddol a rhai eraill nad ydynt yn gemegol. Ysgogodd hyn dîm rhywogaethau ymledol yr Awdurdod i archwilio dulliau mecanyddol sy'n addas ar gyfer amgylcheddau arwyneb caled.

Yn dilyn treialon ar y safle, dewisodd y Ganolfan Ymwelwyr beiriant tynnu chwyn mecanyddol ac ailwefradwy sy'n cael ei bweru gan fatri, yn seiliedig ar berfformiad cryf, prisiau cystadleuol, parodrwydd cyflenwyr i ddarparu hyfforddiant i staff ac aliniad â symudiad ehangach yr Awdurdod i offer sy'n cael eu pweru gan fatri.

Defnyddir y peiriant ar linellau palmant, llwybrau wedi'u palmentu, patio'r caffi a mannau eistedd awyr agored. Mae ei frwsys cylchdroi yn tynnu mwsogl a chwyn, gan gynnwys deunydd gwreiddiau mewn cymalau a holltau, gan gadw arwynebau'n glir am gyfnod hirach na chrafu â llaw yn unig.

Manteision a chanlyniadau cynnar

Prynwyd y peiriant yn haf 2025. Er bod data hirdymor yn dal i ddod i'r amlwg, mae arwyddion cynnar yn awgrymu nifer o fanteision.

- **Cefnogi Rheoli Chwynion (IPM):** Mae'r Ganolfan wedi rhoi'r gorau i ddefnyddio chwynladdwyr ar arwynebau caled, gan ddangos sut y gall dulliau mecanyddol fod y llinell amddiffyn gyntaf o fewn dull IPM.
- **Arwynebau glanach a mwy diogel:** Mae tynnu deunydd gwreiddiau yn arafu aildyfiant ac yn lleihau peryglon llithro ar lwybrau ar oledf.
- **Diogelu'r amgylchedd:** Mae osgoi chwynladdwyr yn lleihau'r risg o ddŵr yn rhedeg i'r ardd bywyd gwyllt a'r lawnt, gyda gwerth ychwanegol ar gyfer safleoedd sydd wedi'u lleoli ger afonydd.
- **Gwell effeithlonrwydd staff:** Mae tasgau a gymerai ddyddiau ar un adeg bellach yn cymryd oriau yn unig, gan leihau straen corfforol.
- **Gwell profiad i ymwelwyr:** Mae ymwelwyr wedi gwneud sylwadau ar well ymddangosiad y tiroedd.
- **Llai o brynu cemegau:** Ni phrynwyd unrhyw gemegau rheoli chwyn ers mabwysiadu'r dull hwn, a disgwylir arbedion wrth i fwy o safleoedd drawsnewid.

Cynlluniau ar gyfer y dyfodol

Mae'r Awdurdod yn bwriadu ehangu rheoli chwyn mecanyddol ar draws ei ystâd ehangach, gan flaenoriaethu safleoedd ger cyrsiau dŵr lle mae osgoi'r risg o ddŵr ffo cemegol yn hanfodol. Bydd dulliau mecanyddol yn parhau i fod yn rhan allweddol o'i ddull integredig, cynaliadwy o reoli llystyfiant.

Mae'r Awdurdod hefyd yn bwriadu cryfhau ei drawsnewidiad i offer sy'n cael eu pweru gan fatris, datblygu canllawiau mewnol yn seiliedig ar ddysgu staff a rhannu mewnwelediadau â Llywodraeth Cymru a rheolwyr tir eraill. Disgwylir i gael gwared ar chwyn yn fecanyddol i chwarae rhan gynyddol bwysig wrth gynnal ardaloedd caled â nifer uchel o gerddwyr wrth gefnogi amcanion amgylcheddol a chynaliadwyedd.

Cyn gwaredu'r chwyn

Ar ôl gwaredu'r chwyn

